

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXIII. Narratio de Joanne Apostolo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

TRAIANUS.

λον τε καὶ Πέτρον ἐπισκοπιδιότων βαθμόν. Α
Λίνου ὁ πρῶτος, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνεγκλητος.

& ipse tertius à Paulo ac Petro inter
Episcopus ejus urbis promotionis ordi-
ne numeratur. Primus enim fuit Linus
secundus Anencletus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Ὡς τῆς Ἀντιοχείας δεύτερος Ἰγνατίου.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Εὐοδίου πρῶ-
τος καὶ ἀνδρός, δεύτερος ἐν τοῖς δηλω-
μένοις Ἰγνατίου ἐγνωρίζετο. Συμεὼν ὁμοίως
δευτέρου μετ' αὐτὸν Ἰωάννου ἡμῶν ἀδελφόν,
τῆς ἐν Ἱερουσολύμοις ἐκκλησίας κατὰ τέταρτον
τὴν λειψεργίαν εἶχε χειρισμένον ἦν.

A Pud Antiochiam verò defuncto Evodio, qui primus ejus loci constitutus fuerat Episcopus, secundum maximè florebat Ignatius. Hierosolymis quoque Symeon, secundus post Jacobum Servatoris nostri fratrem, eodem tempore administrationem ecclesie suscepit.

Huc refert Niciph. c. 1. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Ἱστορία τοῦ Ἰωάννου Ἐβανγελιστοῦ.

Ἐπὶ τέτοις καὶ τῶν Ἀσιαῶν ἐπὶ τῷ βίῳ
Ἰωάννου ἀποστόλου, αὐτὸς ἐκείνῳ ὄν ἡγά-
πα ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστολος ὁμοῦ καὶ Εὐαγγελιστὴς
Ἰωάννης, τὰς αὐτοῦ διέτεκεν ἐκκλησίας, διὰ
τῆς καὶ τῶν νῆσον μετ' αὐτὸν Δομετιανῆ τελευ-
τῶν ἐπανελθὼν φυγῆς, ὅπῃ ἦ εἰς τέταρτον ἐπὶ τῷ
βίῳ ἔειπεν, ἀπόχη δια δύο πτωσάδαται
τὸν λόγον μαρτυρῶν. πρὸς δ' αὖ εἰν ἔτοι,
τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρεσβυτείας ὀρθοδόξιας.
εἰ δὴ τοῖς τοῖς Εἰρηναίου καὶ Κλήμους ὁ Ἀλεξαν-
δρείου. ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐν δευτέρῳ τῶν
πρῶτος τὰς αἰρέσεις, ὡς ἐπὶ γραφῆν λέξω,
καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι μαρτυροῦσιν, οἱ καὶ
τὴν Ἀσίαν Ἰωάννη τῷ τε Κυρίῳ μαθητῇ
συμβεβληκότες, ὡς ἀδεδωκεν αὐτὸν Ἰωάν-
νην. παρέμεινε γὰρ αὐτοῖς μέχρι τῶν Τραια-
νῆ χρόνων. καὶ ἐν τῷ τῆς αὐτῆς ὑποθέ-
σεως τῶν τετῶν δηλοῖ δια τέτων. ἀλλὰ
καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησία ὑπο Παύλου
μὲν τεθεμελιωμένη, Ἰωάννης ὁ ὡς ἀμείναν-
τος αὐτοῖς μέχρι τῶν Τραιανῆ χρόνων,
μάστιγος ἀληθῆς ἐστὶ τῆς τῶν Ἀποστόλων πα-
ραδόσεως, ὅ ἡ Κλήμους ὁμοῦ τὸν χρόνον ἐπιστη-
μηνάρου καὶ ἰστορίαν ἀναγκαιοτάτην οἷς τὰ
καλά καὶ ἐπαφελῆ φίλον ἀκείνῳ, ὡς εἰρήνην,
ἐν ᾧ τίς ὁ Ἰωάννου πρῶτος ἐπέγρα-
ψεν αὐτῶν συγγραμμάτων ἢ ἀναγνωθῆ
ὡς ἐπὶ ἔχουσιν καὶ αὐτῶν τὴν γραφὴν ἀκεί-
νον μῦθον ἢ μῦθον, ἀλλὰ οἷα λόγον, ὡς
Ἰωάννης τῶ Ἀποστόλου ὡς ἀδεδωκεν, καὶ

CAPUT XXIII.

Narratio de Joanne Apostolo.

Idem temporibus in Asia Apostolus ille & evangelista Joannes quem Jesus precipue dilexerat, adhuc in vivis agens ecclesias regionis illius gubernabat, post Domitiani mortem reversus ab exilio quod in insula pertulerat. Quod autem Joannes ad hæc usque tempora pervenerit, duorum testium auctoritate probare sufficiet. Sunt porro hi testes fide dignissimi, quippe qui recte semper Catholicae doctrinae propugnatores extiterint. Irenæum dico & Clementem Alexandrinum. Quorum prior in secundo adversus hæreses libro ita scribit: et omnes, inquit, Presbyteri qui cum Joanne Domini Discipulo in Asia familiariter versati sunt, ita sibi à Joanne traditum esse testantur. Vixit enim apud illos usque ad tempora Trajani. In tertio quoque ejusdem operis libro, id ipsum declarat his verbis: Sed & ephesina ecclesia, quæ à Paulo quidem fundata est, Joannem verò usque ad Trajani tempora habuit præsentem, testis locupletissima est Apostolica traditionis. Clemens autem in eo libro quem inscripsit, Quisnam dives salutem possit consequi, simul & tempus ipsum designavit, & narrationem quandam adjunxit imprimis necessariam iis præsertim, quos rerum honestarum atque utilium commemoratio delectat. Sumpto igitur in manus libro, recita mihi historiam quæ sic habet: Aufsculta, inquit, fabulam: immò non fabulam, sed verissimam historiam de Joanne, quæ nobis fideliter tradita & memoriæ studiosè

Vide Niciphori c. 11. 2. c. 42.

commendata est. Cum post obitum tyrantri ex insula Patmo ephesum redisset Joannes, ad finitimas quoque provincias rogatus se contulit, partim ut episcopus constitueret, partim ut ecclesias integras disposeret ac formaret, partim etiam ut homines sibi à divino Spiritu indicatos in clerum quemdam seu sortem Domini seponeret. Cum ergo ad quandam urbem venisset haud longè distitam à civitate epheso, cuius etiam nomen à nonnullis refertur, fratresq; suis sermonib⁹ consolatus fuisset, ad extremum visò juvene quodam statura corporis egregio, vultu non invenusto, & ferventi indole prædito, conversus ad eum quem ordinaret episcopum: Hunc, inquit, coram universa ecclesia & sub testimonio Christi studiosè tibi commendo. Cum verò episcopus eum juvenem suscepisset, & curæ sibi in posterum fore polliceretur, iterum Joannes eadem quæ prius mandare & contestari non destitit. Post hæc Joannes quidem ephesum regressus est. Presbyter verò adolescentem sibi traditum in domum suam suscipiens educavit, fovit, atque continuit: tandemque Sacramentum Baptismi eidem tradidit. Deinceps Sacerdos de pristina cura atque custodia paulatim remisit, quippè cum perfectissimo custode apposito, Christi videlicet signaculo juvenem communiisset. Illum ergo præmatura potitum libertate, æquales quidam sibi adjungunt, desides ac dissoluti, & flagitiis omnibus assuefacti. Ac primum quidem magnificis conviviis adolescentem illiciunt: noctu deinde ad spoliandos obvios egressi, secum illum abducunt: inde ad majorum scelerum societatem cohortantur. At ille sensim assuescebat pravitati, & tanquam generosus & effrenis equus à recto tramite abreptus, ac frenum commordens, quanto majore animi indole præditus erat, tanto acrius in præceps ferebatur. Postremò abjecta spe salutis quam in Deo posuerat, nihil jam mediocri animo designabat, sed grandi aliquo scelere perpetrato, quando quidem jam de salute sua penitus desperaverat, parem cum cæteris pœnam subire dedignabatur. Assumptis igitur illis ipsis fodalibus, & instituto latronum collegio, ipse prompto animo dux eorū effectus, violentia, cædib⁹ atq; atrocitate cunctos superabat. Aliquanto post tempore, cum negotii cuiuspiam necessitas incidisset, iterum in eam urbem accitus est Joannes. Qui cum venisset, & cuncta, quorum gratia advenerat, ordinasset: Agedum, inquit, Episcope, redde nobis

A μνήμη πεφυλαγμένον. ἐπεὶ δὲ γὰρ τὸ τυραννικὸν
 τελειώσασθαι, ἀπὸ τῆς Πάτρως τῆς νῆσο
 μετῆλθεν εἰς τὴν Ἐφεσον, ἀπὸ τῆς παρακα
 λόμενος καὶ ἐπὶ τὰ πησιόχωρα τῶν ἐθνῶν.
 ὅπερ μὲν Ἐπισκόπος καλῶς ἔγνω. ὅπερ ἡ ἑκ
 κλησίας ἀεμόσων. ὅπερ ἡ κληρὸν ἐναγέ
 ῖνα κληρῶσων τῶν ὑπὸ τῷ πνεύματι σημα
 νομένων. ἐλθὼν οὖν καὶ Ἰππὶνα τῶν ἐμακρο
 πόλεων, ἧς καὶ τοῦτομα λέγουσιν ἔνοι, καὶ
 τὰλλα ἀναπαύσας τὰς ἀδελφούς, Ἰππὶ πᾶ
 σι τὰ καθεστῶτα προσέλεξας Ἐπισκόπου, νεα
 νίσκον ἰκανὸν τὰ σώματα, καὶ τὴν ὄψιν ἀσείον, καὶ
 B θερμοὺν τὴν ψυχὴν ἰδὼν, τῆτον ἔφη σοὶ πα
 ρακαλεῖμαι μὲν πάσης ἀποδείξαι, Ἰππὶ ἐκ
 κλησίας καὶ τῷ Χριστῷ μάρτυρεσθαι. τὸ δὲ
 χρομὸν καὶ πάντ' ὑπομεμενῆς. καὶ πάντα
 ταῦτα ἀνὰ διελέγεσθαι καὶ διεμάρτυρέεσθαι. εἴτα
 μὲν ἀπῆρξεν Ἰππὶ τὴν Ἐφεσον ὃ ἡ προσέ
 λειπε ἀναλαβὼν οἴκαδε τὸν ᾧσαδὸν ὁ
 νεανίσκον, ἔτρεφε, σιωπεῖεν, ἐθαλπεν. τότε
 λαβὼν ἐφώπε. καὶ μὲν τῆτον, ὑφῆκε τῆ
 πλείονος Ἰππμελείας καὶ ᾧσαφυλακῆς, καὶ
 τὸ τέλειον αὐτῶν φυλακῆσιν ἐπισήσας τὴν
 C σφραγίδα τῆς Κυρίας. τὰ δὲ ἀνέσεως ἀπο
 ὤρας λαβομένῳ, προσφθείρουσθαι ἰανες κ
 λικες ἀργοὶ καὶ ἀπερρωγότες, ἐθαδέες κα
 κῶν. καὶ πρῶτον μὲν δι' ἐπίστασων πολυτελεῶν
 αὐτὸν ἐπάγουσιν εἴτα περὶ καὶ νύκτωρ ἐπὶ λα
 ποδυσίαν ἔξιοιτες, συνεπάγουσιν εἴτα ἰαν
 μείζον συμποσίτην ἤξιον. ὃ δὲ κατὸν ἰαν
 προσεβίβει. καὶ δια μέγεθος φύσεως,
 δικῆς ὡσπερ ἄσμου καὶ ἔυρεως Ἰππὶ
 ὀρθῆς ὁδῶν, καὶ τὸν χαλκὸν ἐνδακῶν, μείζ
 νως καὶ τῶν βαρῶν ἐφέρετο. ἀπογνῶς δὲ
 D τελείως τὴν ἐν Θεῷ ζωῆσιν, εὐδὲν ἐπὶ με
 κρὸν διανοεῖτο. ἀλλὰ μέγα προῶξας, ἐπει
 δήπερ ἅπαξ ἀπολώλει, ἴσα τοῖς ἄλλοις πα
 θεῖν ἤξει. αὐτὸς δὲ τῆτον ἀναλαβὼν, καὶ
 λησῆσιν συγκερτήσας, ἐτοίμη λησῆσιν
 ἦν. βιωτότατος, μιαιφονώτατος. χαλεπώτα
 τος. χροῖος ἐν μέσῳ. καὶ ἰαν ἐπιπεσῶσιν
 χρείας, ἀνακαλεῖσιν τὸν Ἰωάννην. ὃ δὲ, ἐπὶ
 τὰ ἄλλα ὧν χάριν ἦκε κατεστήσατο, ἀγέ
 δὴ ἔφη ᾧ Ἐπίσκοπε, τὴν ᾧσακαλεῖσθαι

TRAJANUS.

κλυ δὲ πόδ' ἡμῖν, ἢν ἐγώ τε καὶ ὁ Χριστός
 ἀποκαθέμεθα ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἧς ἀπο-
 καθέζη μαρτυροῦ. ὃ ἵ τὸ μὲν πρῶτον ὄξε-
 πλάγη, χημάλα οἴομεν ἅπτε οὐκ ἔλαβε
 συκοφαντίας, καὶ ἔτε πιστεύειν εἶχεν ὑπὲρ
 ὧν οὐκ εἶχεν, ἔτε ἀπιστεῖν Ἰωάννη. ὡς δὲ τὸν
 νεανίσκον εἶπεν ἀπαίω καὶ τὴν ψυχὴν τῆ
 ἀδελφῆ. σενάξας κάτωθεν ὁ πρεσβύτερος, καὶ
 ἦ καὶ ἐπιδακρυόσας, ἐκείν' ἔφη τέθνηκε.
 πῶς καὶ τίνα θάνατον Θεὸς τέθνηκεν εἶπεν.
 ἀπέφη γὰρ πονηρὸς καὶ ὄξωλης, καὶ τὸ κεφά-
 λαίον ληστής. καὶ κω' ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας τὸ
 ὄξε' ἀλείθη μεθ' ὁμοίως στρατιωτικῆ. κα-
 τὰρ ῥῆξάμεν ὄσω τὴν ἐσθῆτα ὀδοπόστολ',
 καὶ μὴ μεγάλης οἰμωγῆς πληξάμεν τὴν
 κεφαλὴν, καλὸν γὰρ ἔφη φύλακα τῆς τα-
 δελφῆ ψυχῆς ἀλείψον. ἀλλ' ἵππο' ἤδη
 μοι παρέσω, καὶ ἡγεμῶν γινέσθω μοι τίς τῆς
 ὁδοῦ. ἠλαμην ὡσπερ εἶχεν, αὐτόθεν ἀπὸ
 τῆς ἐκκλησίας. ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ χωρίον, ὑπὸ
 τῆς ἀποφυλακῆς τῶν ληστῶν ἀλίσκηται,
 μήτε φεύγων, μήτε ἀπολαίμεν. ἀλλὰ
 βοῶν, ἐπὶ τῆτ' ἐλήλυθα. ἐπὶ τὸν ἀρχοντα
 ὑμῶν ἀναγάγετέ με' ὅς τέως ὡσπερ ὄπι-
 σο, ἀνέμενε. ὡς ἵ προσόνη ἐγνώρισε τὸν
 Ἰωάννην, εἰς φυγὴν αἰδέσθεις ἐστράπεο. ὃ δὲ
 ἐδίωκεν ἀνακράτ' ἐπλαθόμεν' τῆς ἡλι-
 κίας τῆς ἑαυτῆ. κεκαργῶς ἢ με φεύγεις
 τέκνον τὸν σαυτῆ πατέρα, τὸν γυμνόν, τὸν
 γέροντα; ἐλέησον με τέκνον, μὴ φοβῆ. ἔχεις
 ἐπιζῶνς ἐλπίδα. ἐγὼ Χριστῶ δώσω λό-
 γον ὑπὲρ σῆ ἀν' δέη, τὸν σὸν θάνατον ἔκων
 ὑπομενῶ, ὡς ὁ Κύριος τὸν ὑπὲρ ἡμῶν.
 ὑπὲρ σῆ τὴν ψυχὴν ἀνιδώσω τὴν ἐμὴν.
 σῆθι. πισθυσον, Χριστός με ἀπέσειλεν. ὃ
 δὲ ἀκῆσας, πρῶτον μὲν ἔση κάτω βλέ-
 πων. εἶτα ἔρριψε τὰ ὄπλα' εἶτα πρέμων
 ἔκλασε πικρῶς. προσελθόντα δὲ τὸν γέρον-
 τα, ἀπέλαβεν ἀπολογούμεν' ταῖς οἰμω-
 γαῖς ὡς ἐδιώσθη, καὶ τοῖς δάκρυσι βαπτι-
 ζόμεν' ἐκ δευτέρως. μόνην ἀποκρύπτων
 τὴν δεξιάν. ὃ δὲ ἐχρῶνόμεν', ἐπομνύμε-
 ν', ὡς ἀφῆσιν ἀπὸ τῶν τῆ ζωτῆρ' ἡυ-
 ρήσας. δεόμεν'. γονυπετῶν. αὐτὴν τὴν δε-
 ξιάν ὡς ὑπὸ τῆς μετανοίας κεκαθαρμέ-
 νην καταφιλῶν, ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐπα-
 νήγαγε. καὶ δαφίλεισ μὲν εὐχαῖς ὄξαι-

A depositum, quod ego & Christus tibi
 commendavimus sub testimonio Ec-
 clesiae cui praesides. Ad haec Episcopus
 primo quidem mirari, cum existimaret
 pecuniam, quam non accepisset, à se
 per calumniam repeti. et sicut adhibere
 fidem non poterat reposcenti ea quae
 minimè haberet, ita nec Joanni diffide-
 re audebat. Sed ubi Joannes: juvenem,
 inquit, & animam fratris reposco: Tum
 senex demisso vultu suspirans atque il-
 lacrymans; is, ait, mortuus est. Quo-
 modo, inquit Joannes, & quonam mor-
 tis genere? Deo mortuus est, ait ille.
 Malus quippe evasit & perditus, & ad
 extremum latro. Itaque nunc pro Ec-
 clesia montem occupavit cum sui simil-
 limis commilitonibus. His auditis Apo-
 stolus scissa veste, & cum ingenti gemitu
 caput feriens: bonum, inquit, animae
 fratris custodem reliqui. Sed jam equus
 mihi praesto sit, & aliquis ductor itine-
 ris. Inde ab ecclesia, ita ut erat, profe-
 ctus, concenso equo properavit. Cum-
 que ad locum venisset, ab iis qui excu-
 bias agebant latronibus capitur: non il-
 le fugam parans, nec veniam deprecans,
 sed vociferans: Ad hoc ipsum veni, de-
 ducite me ad ducem vestrum. Is verò ut
 erat armatus interim expectabat. Sed
 ubi accedentem propius agnovit Joan-
 nem, pra pudore in fugam se convertit.
 At Joannes concito cursu hominem
 persequi institit, oblitus ætatis suae, iden-
 tidem clamans: Quid me patrem tuum
 fugis, fili, inermem & senem? miserere
 mei, fili: noli timere: adhuc superest ti-
 bi spes salutis. Ego pro te satisfaciam
 Christo. Tuâ causâ mortem libenter
 excipiam, quemadmodum Dominus
 pro nobis mori sustinuit. Animam
 meam pro tua vicariam dabo. Sta mo-
 dô, & mihi crede; A Christo missus sum.
 His ille auditis, primum quidem vultu
 in terram demisso substitit: deinde ar-
 mis abjectis, tremens in lacrymas effu-
 sus est. Et accedentem senem comple-
 xus, gemitu ac lamentis quantum maxi-
 mè poterat, veniam rogabat, & lacrimis
 quasi altero quodam baptismo expiaba-
 tur, solam dextram occultans. Tum A-
 postol' spondens ac dejerans se veniam
 ipsi à Servatore impetravisse, orant-
 que ac in genua provolutus, & dextram
 ipsam juvenis, utpote poenitentia ex-
 purgatam deosculans, ipsum in eccle-
 siam reduxit. Exindè partim crebris
 orationibus Deum deprecans, partim
 continuatis unâ cum juvene jejuniis fi-

M ij

